

06 septembrie 2023, Nr.08-1/16-2178

A P R O B

_____/ semnat / ____

06/09/ 2023

Ceslav PANICO

Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

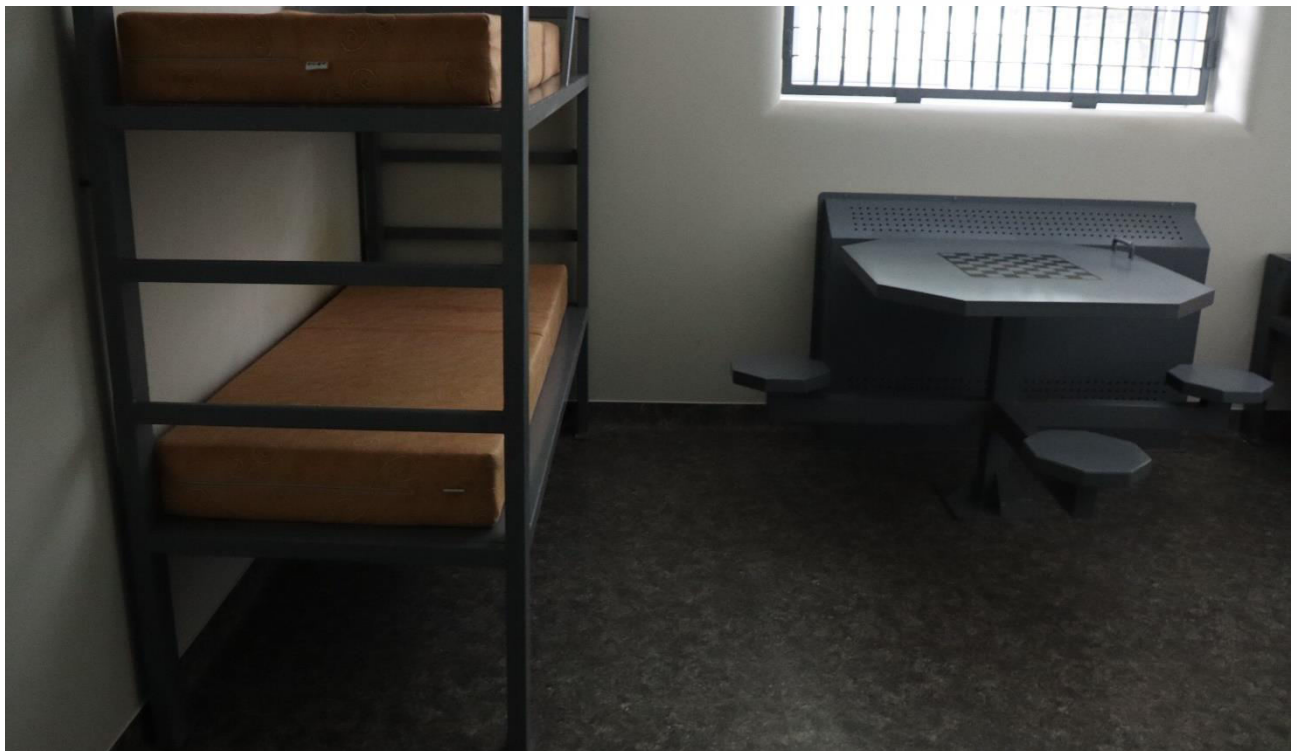
RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ

IZOLATORUL DE DETENȚIE PROVIZORIE INSPECTORATUL DE POLIȚIE SOROCA

10 august 2023

**Raportul a fost elaborat de
angajații Oficiului Avocatului Poporului:**

- 1) *Elena PALADII, consultant superior, Direcția prevenirea torturii*
- 2) *Grigorii LOZAN, consultant principal, Direcția prevenirea torturii*
- 3) *Alexandru ZUBCO, șef direcție, Direcția prevenirea torturii*

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

În conformitate cu prevederile pct.8 din Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului aprobat prin Legea nr.164/2015 și art.24 alin.(2) din Legea nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului, la 10 august 2023 a fost efectuată vizită preventivă și follow-up în Izolatorul de Detenție Provizorie al Inspectoratului de Poliție Soroca (*în continuare IP Soroca*).

Scopul vizitei: Monitorizarea respectării drepturilor persoanelor reținute și deținute în custodia Poliției, inclusiv împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al IP Soroca (*în continuare IDP Soroca*), dar și monitorizarea implementării recomandărilor formulate anterior ca urmare a vizitei desfășurate la 16 februarie 2022¹.

Standarde de monitorizare:

1. Rezoluția CES nr.663 C (XXIV) din 31/07/1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
2. Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la Regulile penitenciare europene REC (2006)2;
3. Rezoluția ONU nr.43/173 din 09/12/1988 privind Principiile pentru protecția persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau închisoare;
4. Rezoluția ONU A/RES/57/199 din 18/12/2002 privind Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.
5. Rezoluția ONU 40/33 din 29/11/1985 privind Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing);
6. Recomandarea Rec (2006)13 a Comitetului de Miniștri al statelor-membre privind detenția provizorie, condițiile în care are loc aceasta, precum și aplicarea garanțiilor împotriva abuzului;
7. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) (articolul 3), protocoalele la CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante din 1987, precum și rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) privind situația din Republica Moldova;
8. Codul de executare / Statutul Executării pedepsei de către condamnați.;
9. Legea cu privire la Poliție și statutul polițistului.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

IP Soroca este amplasat în mun. Soroca, str. Ion Creangă, 18 și este condus de către comisarul-șef, Octavian CEBOTARENCO².

Instituția dispune de izolator de detenție provizorie localizat la primul etaj al clădirii (cu acces din IP), dar și din afară (din curte), care a fost renovat și modernizat în întregime din fonduri externe în anul 2021. Izolatorul este destinat pentru detenția persoanelor reținute pe un termen ce nu depășește 72 ore (adulți) și 24 ore (minori). Capacitatea izolatorului este de 14 persoane ce pot fi

¹ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2022/03/Raport_vizita_IDP_Soroca_FINAL_pe-site-1.pdf

² <https://politia.md/en/profile-departments/inspectoratul-de-politie-soroca>

plasate în 4 celule. În IDP Soroca se dețin persoane reținute de către angajații IP Soroca și IP Făleşti. La momentul efectuării vizitei în IDP nu se afla nicio persoană reținută.

În cadrul Serviciului de detenție și escortă al IP Soroca activează 11 angajați (10 bărbați/1 femeie), fiind suplinite efectiv toate funcțiile în cadrul serviciului.

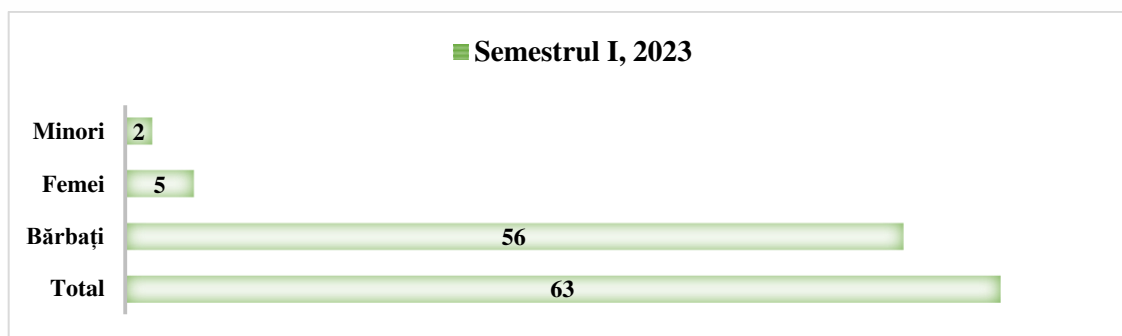
C. COOPERARE

Reprezenții Serviciului Detenție și Escortă (SDE) au manifestat deschidere spre cooperare și comunicare directă pe durata vizitei, fără a crea anumite impedimente, fiind asigurat accesul imediat și neîntârziat în toate încăperile din cadrul IDP Soroca, dar și la documentația necesară. În cadrul discuțiilor au fost menționate obiectivele vizitei, de asemenea s-au solicitat informații generale despre izolator/instituție și dificultățile de sistem cu care se confruntă izolatorul/instituția în raport cu persoanele deținute. Angajații OAP au constatat și apreciază îmbunătățirea semnificativă a condițiilor materiale de detenție după renovarea izolatorului, precum și eforturile depuse de personalul angajat în vederea asigurării respectării drepturilor persoanelor reținute/deținute în izolator.

Informațiile despre instituția Ombudsmanului/ Consiliul pentru prevenirea torturii, dar și informația despre drepturile persoanelor reținute sunt plasate pe panoul informativ la intrarea în izolator și fișe informative „Scrisori de drepturi”.

D. DURATA PRIVĂRII DE LIBERTATE

Durata deținerii persoanelor private de libertate în izolatorul poliției nu poate depăși 72 ore pentru persoanele adulte și 24 ore pentru minori. Potrivit datelor prezentate, de la începutul anului 2023, în IDP Soroca au fost plasate **63 persoane**, reținute pentru comiterea unor fapte penale, dintre care 56 bărbați, 5 femei și 2 minori. Perioada detenției de 72 ore nu a fost depășită.

Totuși, reprezentanții SDE au menționat că întâmpină dificultăți în documentarea persoanelor reținute (*conform actelor de identitate*) și, uneori, perioada de detenție este depășită. Spre exemplu, la sfârșitul anului 2022 o persoană condamnată la pedeapsă sub formă de privațiune de libertate a fost deținută în IDP Soroca timp de 60 zile, motivul fiind lipsa actului de identitate.

Avocatul Poporului reamintește că autoritățile trebuie să depună tot efortul în vederea neadmiterii deținerii persoanelor reținute peste termenul prevăzut de lege³, iar pedepsele privative de libertate se execută în penitenciare și nu în izolatoarele de detenție provizorie.

E. ASIGURAREA ACCESULUI LA ASISTENȚĂ MEDICALĂ

În IDP Soroca funcția de felcer este completată de 1 persoană în calitate de angajată civilă a IP Soroca. Durata de muncă al acesteia este de 8 ore pe zi/ 5 zile în săptămână. Potrivit angajaților, personalul medical intervine ori de câte ori este nevoie, la solicitare, inclusiv pe timp de noapte sau zi libere, pentru a asigura examinarea persoanelor reținute la fiecare intrare/ieșire din izolator, dar și pentru a acorda asistența medicală persoanelor deținute în custodia poliției.

La fel (potrivit SDE) persoanele reținute sunt prezentate la IMSP Spitalul Raional Soroca, după caz, sau IMSP Spitalul Raional Fălești pentru examinare medicală sau acordarea asistenței medicale specializat/ fie se solicită 112. Reprezentanții IDP asigură precum că în cazurile excepționale se solicită asistența medicală urgentă prin intermediul 112. Medicamente primare sunt suficiente.

Unitatea medicală a IDP Soroca oferă garanția de respectare a confidențialității examinării medicale fiind divizată în sală de consultații și în sală de proceduri. Suplimentar, există un depozit medicamentos suplinit cu preparatele constitutive de intervenție. Lampa de cuarț este utilizată după plecarea deținuților în celule.

Este de apreciat efortul IP Soroca depus în procesul de prevenire a cazurilor de tortură/rele tratamente, inclusiv prin instruirea personalului medical, a angajaților din cadrul Serviciului de detenție și escortă, etc..

Se atestă o îmbunătățire semnificativă a calității îndeplinirii registrelor și documentației medicale. Observăm că cazurile de leziuni la persoanele reținute identificate la intrarea și ieșirea din IDP sunt redirecționate procurorului din Procuratura raionului Soroca sau Florești, în termen. La fel, angajații SDE au susținut că toate persoanele reținute în IP Florești, înainte de a fi preluate de SDE a IP Soroca sunt examinate de către medicul din cadrul IMSP Spitalul Raionul Florești, iar apoi și de felcerul din cadrul IDP, fiind făcute mențiuni despre acest fapt și în fișa medicală. **Totodată, echipa de monitorizare a observat că la depistarea leziunilor corporale, felcerul deși depune diligență, nu specifică proveniența leziunilor conform prezumțiilor proprii ci se bazează doar pe spusele reținutului, prin urmare nu toate leziunile sunt înscrise conform realității.**

Avocatul Poporului reamintește că personalul medical trebuie să păstreze statistici ale tuturor cazurilor de leziuni și ale cauzelor subiacente (violența între deținuți și rele tratamente) și trebuie să raporteze datele autorităților în mod regulat. Statisticile sistematice

³ Potrivit art.175¹ alin.(1) din Codul de executare, în izolatoarele de detenție provizorie se asigură reținerea/deținerea persoanelor de până la 72 de ore, ca măsură procesuală de constrângere, [...] cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a condițiilor adecvate de deținere.

ale leziunilor obținute înainte de reținere și în timpul reținerii, precum și violențele facilitează analiza situației și evaluarea măsurilor preventive și pot chiar să aibă un efect preventiv eficace.

La fel, IDP Soroca trebuie să asigure și să ofere posibilitatea persoanelor reținute să fie examinate, din cont propriu, la locul de deținere, de un medic din afară, indicat de aceasta sau de un medic legist, pentru a evita suspiciunile de rele tratamente.

F. CONDIȚIILE MATERIALE DE DETENȚIE

Echipa de vizită observă îmbunătățirea condițiilor materiale de detenție după renovarea izolatorului, precum și eforturile depuse de personalul angajat în vederea întreținerii acestuia.

Izolatorul dispune de 4 celule, separarea deținuților ținându-se cont de categoria și necesitățile fiecărei persoane plasate în izolator (bărbați/femei, minori, persoane cu necesități speciale sau fobii). Capacitatea izolatorului este de 14 persoane. În IDP sunt plasați reținuți din r-l Soroca și Florești. Potrivit SDE și registrelor nu a fost admisă suprapopularea izolatorului.

Celulele sunt amenajate cu paturi staționare, masă și scaune fixate de podea, pentru un număr echivalent de persoane. Paturile sunt asigurate cu saltele, lenjerie și păaturi curate. Toate celulele au dimensiuni rezonabile pentru numărul de persoane pe care îl adăpostesc. În fiecare celulă există geam cu acces la lumină naturală suficientă. Pe timp de noapte, celulele sunt iluminate artificial. Toate celulele dispun de blocuri sanitare, ce întrunește toaletă și dușul cu apă caldă/rece.

Echipa de vizită a confirmat pozitiv aspectele prezente precum: încălzirea, ventilația artificială și naturală, igiena spațiilor, iluminare naturală și artificială, acces la bibliotecă etc. **Starea sanitaro-igienică a izolatorului se menține a fi corespunzătoare, prin analogie cu vizita anterioară celulele și încăperile izolatorului sunt aerisite – recomandare implementată. Echipa de vizită conchide precum că condițiile materiale de detenție corespund standardelor minime de detenție.**

Supravegherea deținuților se realizează în permanență de un angajat al IDP (santină) în mod direct, dar și prin intermediul camerelor video. Ușile camerelor de detenție sunt prevăzute cu vizor și vizetă. Holul Izolatorului și biroul pentru audiență și întreveneri fiind supravegheate video.

Suplimentar, izolatorul dispune de încăperi auxiliare: cabinetul medical (2 săli) - sala de proceduri și sala de percheziție cu încăpere de depozitare a lucrurilor personale ale deținuților; - cameră de întreveneri cu avocatul; - cameră de audieri (ancheta); - bucătărie, unde alimentele se păstrează în frigider, apoi se încălzesc și sunt repartizate deținuților; - biroul de activitate a santinei de serviciu, fiind echipat cu calculator, monitorul ce asigură supravegherea timp de 24 de ore prin intermediul camerelor video a tuturor încăperilor din incinta Izolatorului; - curtea de plimbare, dotată cu scaun și 1/3 protejată de acoperiș, astfel asigurând deținuților accesul la plimbări în afara celulelor în fiecare zi, indiferent de condițiile meteo.

Plimbările la aer liber sunt efectuate la solicitare în curtea de plimbare sau conform graficului la fiecare 2 ore cu evidența/înregistrarea acestora în Registrul de evidență a scoaterii din camere și celule și a plimbărilor la aer liber/baie a persoanelor reținute/deținute în IDP.

Mai mult, la recomandarea Avocatului Poporului a fost reamenajată o mini-bibliotecă, dotată cu cărți artistice și literatură juridică pentru a fi distribuite deținuților pe durata detenției în IDP – recomandare implementată.

Deținuții sunt asigurați cu prosoape, lenjerie de pat, hârtie igienică, săpun, pastă și periuță de dinți, etc., IDP Soroca este asigurat cu stocuri suficiente.

Cu toate acestea, IP Soroca nu este dotat cu cărucioare sau alte facilitatoare de deplasare pentru persoanele cu necesități speciale (de ex: locomotorii). Încurajăm IP Soroca să includă în proiectele de achiziții a aranjamentelor necesare ajustării izolatorului la necesitățile persoanelor care acuză dizabilități fizice.

Condițiile de activitate ale angajaților SDE/ personalului medical sunt bune. Menționăm și pregătirea bună a personalului pentru serviciu în izolator. Șeful IP Soroca, verifică periodic condițiile din izolator și starea personalului, ceea ce este un indicator foarte bun. Nu există date cu privire la omisiuni în serviciu, potrivit Registrelor de evidență. Opinem că pe perioadele de lipsă de deținuți plasați/ activități, administrația IP Soroca, în calitate de angajator ar putea acomoda unitatea de supraveghere din izolator cu o canapea și TV (cu acces la platforme online de instruire/ informare) pentru bunăstarea angajaților SDE aflați în serviciul de tură. Aceste facilități ar putea motiva suplimentar angajații SDE să-și exercite mai eficient misiunea.

H. ACCESUL LA SERVICIILE UNUI AVOCAT

Reprezentanții SDE au susținut că asistența juridică persoanelor reținute este acordată, inclusiv prin intermediul Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat. Astfel, panoul informativ din IDP oferă informații privind graficul de serviciu al avocaților actualizat.

În interiorul IDP Soroca este amenajată o încăpere pentru audieri și o încăpere predestinată convorbirilor confidențiale dintre deținut și avocat. Încăperile sunt monitorizate doar cu camere de video de supraveghere (discuțiile audio nu sunt înregistrate). **Avocatul Poporului îndeamnă reprezentanții poliției să asigure și să păstreze în continuare confidențialitatea vizitelor dintre persoana reținută și avocatul său**, or accesul la avocat, inclusiv în condiții confidențiale, reprezintă una dintre garanțiile împotriva torturii/relelor tratamente, pe lângă faptul că aceasta constituie un drept garantat prin lege.

În Registrul de evidență a întrevederilor/vizitelor în IDP sunt efectuate înscrieri privind prezența avocatului în cadrul audierii de către ofițerul de urmărire penală și/sau procuror sau vizite confidențiale, însă aceasta sunt rare și de scurtă durată (5-10 min). **Reținem că avocații ce oferă asistență juridică (potrivit registrelor) se oferă doar la prezentarea învinuirii, ce durează nu m-ai mult de 10-15 min. Avocații nu discută inițial cu persoanele reținute și nu rămân**

pentru discuții privind strategia de apărare în izolator, după înaintarea învinuirii. Aceste fapte, denotă o calitate proastă și indiferentă a asistenței juridice.

I. INFORMAREA DESPRE REȚINERE ȘI NOTIFICAREA RUDELOR

În izolator este amplasată informația despre drepturile persoanelor reținute, inclusiv traduse limba rusă și engleză „Scrisoare de drepturi”. La plasarea în izolator, reținuților li se înmânează o fișă cu drepturile și responsabilitățile, care se înregistrează în Registrul de evidență a faptului informării asupra drepturilor și obligațiilor reținuților/deținuților în IDP.

La fel, se menține o evidență a notificării rudelor/ terților cu privire la reținere/ informarea persoanelor cu privire la locul de detenție a persoanelor reținute.

G. ALIMENTAȚIA REȚINUȚILOR

Alimentația deținuților este asigurată de 3 ori pe zi, printr-un contract de prestări servicii cu o companie ce furnizează servicii de alimentare a persoanelor.

Persoana responsabilă, face comandă către agentul economic cu privire la numărul de porții în conformitate cu prevederile HG nr.609/2006.

Pe panoul informativ din izolator este amplasată informația despre meniul zilei, datată cu „20 iulie 2023”, ceea ce este evident că în IDP Soroca **alimentația nu este diversificată și nu se ține cont de pachete alimentare compatibile cu necesitățile fiecărui reținut** (dietă, boală, etc.).

Plângeri cu privire la calitatea alimentației nu sunt înregistrate/ fie nu au existat.

I. INCIDENTE/ABUZURI/RELE TRATAMENTE

Potrivit angajaților SDE, incidente sau violențe între deținuți nu au fost înregistrate. La fel, conform datelor prezentate, dar și a registrelor examinate, plângeri sau alte informații privind

alegații de tortură/rele tratamente nu au fost recepționate și înregistrate de la persoanele plasate în IDP Soroca.

Potrivit Registrului de evidență a recepționărilor și transmiterii plângerilor, declarațiilor sau altor informații despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant din IDP Soroca în primul semestru al anului 2023 au fost înregistrate **7 fapte pretinse de tortură**, tratament inuman sau degradant, la reținere.

În acest registru sunt înscrise inclusiv cazuri de plasare a persoanelor cu **leziuni obținute până la reținere**. Totuși, informațiile respective au fost raportate în termen, organelor procuraturii, însă pe majoritatea au fost emise ordonanțe de refuz în pornirea urmăririi penale. În registru sunt înscrise date privind raportarea acestora organului procuraturii, dar și mențiuni privind hotărârea adoptată pe caz.

Conform spuselor angajaților SDE, plângerile sunt recepționate, înregistrate și remise către procuror, la fel în condiții de confidențialitate.

Avocatul Poporului încurajează angajații IDP Soroca să înregistreze toate persoanele cu leziuni depistate înaintea plasării lor în izolator, cu indicarea circumstanțelor obținerii leziunilor, inclusiv dacă acestea au putut fi obținute în timpul reținerii sau provocate de către angajații poliției. Aceste informații urmează a fi înregistrate într-un Registru separat, atât timp cât nu prezintă alegații credibile de tortură/rele tratamente (ex: persoana declară că leziunile le-a obținut până la reținere etc.).

În același timp, Registrul de evidență a recepționărilor și transmiterii plângerilor, declarațiilor sau altor informații despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant **trebuie să fie în Unitatea de Gardă și să fie completat urmare a oricăror plângeri/ alegații scrise sau verbale despre pretinsele fapte de abuz/ tortură, etc. În registrul intern deținut de IDP se includ datele doar apărute urmare a suspiciunilor de plasare a deținuților cu leziuni/ declarații, cât și parvenite în incinta IDP sau autospecială/ în timpul audierilor extra-izolator, pe perioada detenției acestora în izolator.**

În mod special, Avocatul Poporului **îndeamnă reprezentanții organelor de forță să evalueze și să parcurgă testul proporționalității și al epuizării metodelor alternative dinaintea aplicării măsurilor de imobilizare fizică, recunoscute a fi tehnici aplicate cu titlu de excepție, cu minimă invazitate.**

J. CONSTATĂRI/ RECOMANDĂRI:

1. 3 din 4 recomandări formulate IP Soroca în 2022 au fost implementate (75%);
2. Condițiile materiale din izolator sunt satisfăcătoare și corespund standardelor internaționale;
3. Comportamentul angajaților IDP Soroca față de persoanele reținute este demn;
4. Examinarea medicală a persoanelor reținute și plasate în IDP Soroca, în general, este realizată suficient;

5. În IDP Soroca alimentația nu este diversificată și nu se ține cont de pachete alimentare compatibile cu necesitățile fiecărui reținut (dietă, boală, etc.);
6. În Registrul de evidență a recepționărilor și transmiterii plângerilor, declarațiilor sau altor informații despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant sunt înregistrate informațiile despre persoanele plasate în izolator cu leziuni, dar nu plângeri, declarații sau informații despre pretinse fapte de tortură, tratament inuman sau degradant;
7. Avocații ce oferă asistență juridică (potrivit registrelor) se oferă doar la prezentarea învinuirii, ce durează nu m-ai mult de 10-15 min. Avocații nu discută inițial cu persoanele reținute și nu rămân pentru discuții privind strategia de apărare în izolator, după înaintarea învinuirii. Aceste fapte, denotă o calitate proastă și indiferență a asistenței juridice.

Urmare a constatărilor echipei de vizită, conducându-mă de prevederile alin.(2), art.24 din Legea nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul):

RECOMAND:

Inspectoratului de Poliție Soroca:

1. Să nu admită detenția persoanelor peste termenul de 72 ore;
2. Să asigure instruirea continuă a personalului medical și a angajaților din Serviciul escortă și detenție a IDP Soroca privind identificarea, înregistrarea și raportarea cazurilor ce conțin alegerii de tortură, tratament inuman sau degradant, inclusiv documentarea corespunzătoare a astfel de cazuri/ subiecte pe drepturile omului/ egalitatea de gen/ uzul de forță;
3. Să suplinească posturile vacante de psiholog/psihiatru, cât și alți angajați, inclusiv de sex feminin pentru elucidarea criteriului imparității de gen (santinelă, etc.);
4. Să asigure de comun cu agentul economic diversificarea hranei, cu amplasarea zilnică a meniului actualizat pe panoul informativ, inclusiv luând în considerație necesitățile persoanelor deținute (dietă);
5. Să asigure un proces de documentare, înregistrare (prin instituirea unui registru separat) și raportare Oficiului Avocatului Poporului, a tuturor leziunilor corporale depistate la persoanele reținute de IP Soroca și/sau plasate în izolatorul de detenție;
6. Să acomodeze unitatea de supraveghere din izolator cu o canapea și TV (cu acces la platforme online de instruire/ informare) pentru bunăstarea angajaților SDE aflați în serviciul de tură.
7. Să remită Oficiului Avocatului Poporului un plan de implementare a recomandărilor în termen de **30 zile**.

Raportul respectiv este plasat pe pagina web a instituției, pentru informare.